

Etnologia i antropologia kulturowa w Cieszynie

Uniwersytet Śląski

STUDIA STACJONARNE I stopnia

Etnologia i antropologia kulturowa to nauka zajmująca się badaniem człowieka w kontekście jego kultury i ukazująca różnorodność ludzką w skali lokalnej i globalnej. Studenci szukają odpowiedzi na pytanie: ile jest sposobów bycia człowiekiem, a czynią to w odniesieniu do przemian społecznych oraz układów władzy, a zwłaszcza procesów urbanizacji, migracji, globalizacji, mediatyzacji. Kluczowe obszary zainteresowań to: język jako działanie społeczne, płęć kulturowa, tożsamość etniczna i narodowa, religia, dziedzictwo kulturowe, nowe media. Dzięki temu etnologia przyczynia się do zrozumienia kwestii, takich jak nierówności społeczne, polityka tożsamości, ekologia. Studenci poznają funkcjonowanie nie tylko społeczeństw tradycyjnych czy pozaeuropejskich, ale mechanizmy wszystkich kultur. Łączenie historycznej perspektywy oraz zorientowania na współczesność sprawia, że etnologowie i antropologowie kulturowi stają się „tłumaczami kultury”.

Etnologia i antropologia kulturowa bada człowieka w środowisku i społeczeństwie, w którym żyje i poprzez fenomeny kulturowe, które tworzy. Przez kulturę rozumie się nie tylko warunki życia i sposób funkcjonowania w danej społeczności. Kultura jest sposobem myślenia, determinującym ludzkie zachowania i zarazem decydująca o stanie współczesnego świata.

Na czym polega studiowanie etnologii

Program studiów na kierunku etnologia i antropologia kulturowa łączy teorię i praktykę. Studenci prowadzą badania terenowe z zastosowaniem metod jakościowych, wyjeżdżając na praktyki, gdzie rozmawiają, obserwują i uczestniczą w codziennym życiu badanych społeczności. Jednym z istotnych celów kształcenia na tym kierunku jest przygotowanie absolwenta umiającego dostrzec i pojąć w pracy badawczej i praktyce kulturowej podłoże każdej sytuacji społecznej. Student zdobywa w ten sposób umiejętność analizowania struktur oraz funkcjonowania społeczeństw od tradycyjnych do informacyjnych, w tym mechanizmów towarzyszących spotkaniu z „innym”, charakteryzujących społeczności wielokulturowe w dobie ponowoczesności.

Interdyscyplinarna kadra

Etnologia i antropologia kulturowa w Cieszynie znana jest ze swojego indywidualnego podejścia do każdego studenta w celu doskonalenia kompetencji zawodowych oraz wsparcia w rozwijaniu lub odkrywaniu zainteresowań. Bez względu na to, czy interesuje kogoś marketing w kulturze, kwestia stosunków międzynarodowych, religijność ludowa lub problematyka wpływu języka na sposób myślenia – każdy znajdzie wśród pracowników cieszyńskiej etnologii odpowiedniego opiekuna naukowego. Powstała w ten sposób interdyscyplinarność przyczynia się wzrostu poziomu jakości kształcenia i kompetencji zawodowych absolwentów.

Miejsce

Wydział sztuki i Nauk o Edukacji, gdzie znajduje się etnologia i antropologia kulturowa w Uniwersytecie Śląskim, leży w Cieszynie – mieście przedzielonym polsko-czeską granicą. Mówi się, że nie ma lepszego miejsca do antropologicznego poznawania świata niż to miasto, łączące dwa narody, dwie kultury i co najmniej dwie religie. Dużym atutem studiowania w Cieszynie jest kampus, gdzie tuż obok budynku, w którym odbywają się zajęcia, położone są akademiki, biblioteka, stołówka studencka, klub studencki oraz basen. Z kampusu do centrum miasta można dotrzeć w ciągu piętnastu minut piechotą.

Intelektualne sąsiedztwo

Jak sama nazwa wskazuje Wydział Sztuki i Nauk o Edukacji umożliwia nawiązywanie relacji towarzyskich i zawodowych z przedstawicielami takich kierunków jak grafika komputerowa, projektowanie muzyki w grach, animacja kulturowa i pedagogika. Wielu z naszych studentów podjęło się studiowania na kilku kierunkach dostępnych w Cieszynie. Absolwenci śląskiej etnologii znani są jako doskonali edukatorzy, graficy i fotografowie.

Koło Naukowe Etnologów

Rytm studenckiego życia etnologów wyznacza koło naukowe, które angażuje się w życie uczelni organizując wykłady otwarte z naukowcami spoza Uniwersytetu Śląskiego, pokazy filmowe, warsztaty edukacyjne oraz wyjazdy integracyjne. Największą popularnością wśród studentów cieszą się te inicjatywy, które wymagają od nich współpracy i wzajemnego wsparcia. Efektem takiej pracy była między innymi międzynarodowa studencka konferencja naukowa „Ethnology without Borders”, podczas której do Cieszyna przyjechali młodzi etnolodzy z całej Europy.

Praktyka terenowa

Znakiem rozpoznawczym etnologów jest umiejętność uważnego słuchania i czujnej obserwacji, czego uczą się podczas praktyk terenowych, które odbywają się po pierwszym i drugim roku studiów zawodowych (licencjackich). Dziesięciodniowe wyjazdy uczą młodych adeptów antropologii kulturowej techniki przeprowadzania badań w terenie, wyszukiwania informatorów, przeprowadzania rozmów i odnajdywania zapomnianych, cennych artefaktów. Wyjazdy w teren są jedynymi najlepiej wspomnianych momentów studiowania, bo po ciężkim, intensywnym i satysfakcjonującym dniu następuje poznawanie nowych miejsc i siebie nawzajem. Obecnie cieszyńscy etnolodzy zajmują się badaniem kultury ludowej Lachów Szczyrzyckich zamieszkałych na terenie Beskidu Wyspowego, a także odkrywaniem turystycznych możliwości Sandomierza w kontekście potrzeb konsumenckich mieszkańców i osób odwiedzających.

Kompetencje zawodowe absolwentów (czyli „a co po tym można robić?”)

Choć nie na co dzień można przeczytać o etnologach w gazetach, Internecie lub usłyszeć w telewizji, absolwenci etnologii odnajdują się w na licznych, niezwykle ciekawych stanowiskach. Jako „specjaliści od kultury” posiadają szeroki zakres umiejętności, które sprawdzają się w takich zawodach jak:

- **Muzealnik** – odkąd minęła epoka filcowych kapci, muzea stały się przestrzenią, w której nie tylko podziwia się zgromadzone eksponaty, ale przede wszystkim się je odkrywa. Ich

historia, kontekst powstania i sposób użytkowania opowiedziane za pomocą zaawansowanych narzędzi technicznych i interaktywnych, stanowią inspirację dla odwiedzających. Absolwenci etnologii to te osoby, które zdobywają artefakty dla muzeów i układają muzealną narrację o ich losach, wzbogacając ją o wiedzę o kulturze i tworzącym ją człowieku.

- **Edukator** – trudno byłoby policzyć wszystkie te godziny lekcyjne, z których nic nie zostało w naszych głowach, a których monotonia zniechęcała do chodzenia do szkoły. Antropologia kulturowa uczy, że w świecie, gdzie każdego dnia otrzymujemy tysiące różnorodnych bodźców, trzeba wprowadzić takie techniki nauczania, które sprawią, że przekazywane treści zostaną z uczniami na lata. Tym bardziej, kiedy są to tematy, których przekazywaniem zajmują się etnologowie, jak na przykład: przeciwdziałanie wykluczeniu, walka z rasizmem, edukowanie o prawach człowieka i tolerancji, specyfika *fake news* i funkcjonowanie w nowych mediach.
- **Pracownik NGO** – tak jak etnologowie zajmujący się edukowaniem i przeprowadzaniem warsztatów, tak też absolwenci pracujący w organizacjach pozarządowych wykorzystują antropologiczną wiedzę, by działać na rzecz uchodźców, szerzyć wiedzę na temat różnic kulturowych i informować, jak można odnaleźć się i pomyślnie funkcjonować w coraz bardziej wielokulturowym świecie. Objasnianiem przyczyn różnic i skomplikowanych kontekstów kulturowych zajmuje się wiele fundacji i stowarzyszeń.
- **UX Researcher/ UX Designer** – umiejętność przeprowadzania badań jakościowych oraz doświadczenie w prowadzeniu wywiadów sprawia, że etnologowie idealnie odnajdują się na stanowiskach UX Researcher oraz UX Designer, gdzie zajmują się badaniem potrzeb konsumentów, wspomagają proces tworzenia produktu uwzględniając preferencje jego użytkowników w celu minimalizacji kosztów produktu oraz maksymalizacji jego skuteczności oraz sukcesu.
- **Media** – etnologowie jako specjaliści od różnych kulturowych sposobów tworzenia i przedstawiania świata, odnajdują się w tworzeniu treści medialnych. Badając preferencje i zainteresowania odbiorców, swobodnie tworzą treści medialne dla szerokiego odbiorcy – artykuły, filmy, podcasty, blogi internetowe itp. Dodatkowo, umiejętność krytycznego myślenia nabyta podczas studiów zmienia naszych studentów w doskonałych krytyków medialnych, których zadaniem jest filtrowanie informacji, wskazywanie fałszywych treści i przeciwdziałanie dezinformacji.
- **Praca w sektorze kreatywnym** – wśród grafików, dziennikarzy, specjalistów od marketingu i reklamy znajduje się wielu etnologów. Jak to możliwe? Kompetencje nabyte podczas studiów, takie jak : umiejętność pisania, badanie potrzeb użytkowników, umiejętność obserwacji i wyciągania z niej wniosków to klucz do twórców reklam, administratorów mediów społecznościowych oraz grafików.
- **Podróżnik/ reportażysta** – etnolog z zasady jest pasjonatem odkrywania świata, dlatego wśród naszych studentów i absolwentów roi się od podróżników – amatorów i profesjonalistów. Ci ostatni zarabiają na życie podróżując, prowadząc własne strony

internetowe i pisząc reportaże. Nie zawsze odwiedzają przyjemne, bezpieczne miejsca, ale relacjonują wszystko, co udaje im się odkryć wspomagając się wiedzą z zakresu antropologii turystyki, antropologii wojny itp., a także kompetencjami pisarskimi, doskonalonymi podczas studiowania.

Możesz poznać nas również w social media:

[Instagram: https://www.instagram.com/etnologiacieszyn/](https://www.instagram.com/etnologiacieszyn/)

[Facebook: https://www.facebook.com/EtnologiaCieszyn](https://www.facebook.com/EtnologiaCieszyn)